

Kuvassa taukojumppaa - Nuorten foorumi: Luo oma polkusi! 14.11.2014 Savonlinnassa

Nuorisotakuun onnistumisia vuosina 2013 - 2014

Miten nuorisotakuu on onnistunut Etelä-Savossa? Nuorisotakuun ja nuorten hyväksi on tehty töitä nyt lähes kaksi vuotta. Olemme sopineet yhdessä nuorisotakuun tavoitteita ja järjestelyjä nuorten parhaaksi. Työ jatkuu vielä, jotta pääsemme itse asettamiimme maakunnan tavoitteisiin. Useat järjestelyt vauhdittuvat hankkeiden avulla ns. Ohjaamo-kokonaisuudessa, mistä on meneillään alueellinen ESR-hankehaku. Olennaista nuorisotakuussa on kuitenkin se, miten nuori tuntee löytävänsä oman paikkansa maailmassa.

Kun nuorisotakuu käynnistyi vuonna 2013, pohdittiin vielä nuorisotakuun laajuutta, mutta nyt ovat kaikki nuoret eli alle 30-vuotiaat mukana. Nuorisotakuuksi voi tiivistää kaikki ne asiat, jotka auttavat nuorta itsenäiseen elämään, koulutukseen ja työhön. Nuoret ovatkin päässeet vaikuttamaan asioidensa valmisteluun ja päättämiseen, esimerkiksi Digitaalisessa kaupunkiseikkailuissa vuosina 2013 ja 2014, Nuorten foorumeissa molempina vuosina ja Lasten ja nuorten maaseutuparlamentissa 2014. Kun nuoret tekevät itse nuorille ja aikuiset ovat vain taustalla tukemassa heitä, saavat aikuisten raja-aidat ja siilot pölytystä. Oppimisesta tulee iloa ja onnistumisia.

Olemme onnistuneet Etelä-Savossa monissa asioissa parin vuoden aikana. Silti täsmällisiä kuvauksia voi esittää vasta sitten, kun on luotu yhteiset tavat kuvata maakunnassa nuorisotakuun järjestelyjen

onnistumista. Tähän onkin tullut hyviä eväitä nuorisotakuun neuvottelukunnan kokouksessa Juvalla keväällä 2014 nuorten ehdottamina sekä Anu Martikaisen opinnäytetyössä. Kuitenkin nuorten parissa työskentelevillä viranomaisilla, oppilaitoksilla, kunnilla, yrityksillä, järjestöillä ja muilla on omat tapansa, joiden avulla tuloksia on tärkeämpää tarkastella käytännössä. Nuorten hyvinvoinnin laatua voi kuitenkin kuvata monin tavoin. Kannustavien esimerkkien avulla voimme luoda myönteistä henkeä asioiden järjestämiseksi.

”Jokainen voisi kokea olevansa oman elämänsä tekijä.” - Nuorisotakuun yhteiset järjestelyt ja palvelut

Vuoden 2014 lopussa merkittävin asia nuorisotakuun yhteisissä järjestelyissä on Ohjaamo-kokonaisuuden luominen koko maahan ja myös Etelä-Savoon. Työ- ja elinkeinoministeriön valtakunnallisessa ESR-hankehaussa etenee 14 pilottihanketta muualla kuin Etelä-Savossa. Tämän vuoksi alueellisessa ESR-haussa on meneillään Ohjaamo-kokonaisuuden teemahaku, josta haetaan muutamien kuntaryhmien ja kumppanuuksien Ohjaamoja sekä näitä kokoavaa hanketta tukemaan arviointia, ohjaajien osaamista ja tutkimustiedon hyödyntämistä. Tavoitteena on, että vakiintuneen toiminnan, hankkeiden ja erilaisten rahoituskanavien kautta Etelä-Savossa on vuosina 2015 - 2016 luotu pilottien avulla pysyviä nuorten palvelujen järjestelyjä kaikkien kuntien nuorille.

Vuoden 2014 alussa Etelä-Savon nuorisotakuun neuvottelukunta ja elinikäisen oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmä Pieksämäellä yhdessä nuorten edustajien kanssa hyväksyivät maakunnalliset tavoitteet nuorisotakuuseen ja elinikäiseen oppimiseen ja ohjaukseen. Tämä strategia sisältää yhteiset arvot, vision ja tulevaisuudenkuvan. Lisäksi molemmissa teemoissa ovat omat viisi tavoitettaan vuosiksi 2014 - 2016. Nuorisotakuussa ne ovat a) yhteiset järjestelyt ja palvelut, b) kuntien toiminta, c) osallistuvat nuoret ja kolmas sektori, d) kannustava oppiminen ja e) avoimet väylät. Nämä on kuvattu ja avattu tarkemmin. Tämän vuoden lopussa on myös haettu kehittämiskohteita vuosiksi 2014 - 2020, jotta saadaan konkreettisia vastuita ja sopimuksia yhteisten järjestelyiden kirjalliseksi sopimiseksi. Kehittämiskohteet vastuineen toimivat strategian toimenpideohjelmassa. Sopimuksia päästään kirjaamaan Ohjaamojen synnyttämisen eli vuoden 2015 aikana. Maakunnallisten tavoitteiden kanssa on työstyetty myös Aalto-yliopistossa käynnistettyä yrittäjyyskasvatuksen strategiaa, jossa on esimerkiksi samat arvot kuin nuorisotakuussa. Maakuntaohjelmassa ja ELYn painotuksissa näkyvät hyvin nuorten työllistymisen, koulutuksen ja itsenäisen elämän kehittämiskohteet ja toimet niiden edistämiseksi. Etelä-Savossa painotamme ennaltaehkäisevää työtä.

Yhteisten järjestelyjen onnistumiseksi taustatyötä ovat tehneet monet aktiiviset toimijat. Etelä-Savon nuorisotakuun neuvottelukunta ja elinikäisen oppimisen ja ohjauksen verkostot ovat kokoontuneet yhdessä ja erikseen ja näiden kautta on järjestetty useita tilaisuuksia, joissa on luotu yhteistä pohjaa järjestelyihin. Nuorisotakuun neuvottelukunta on kokoontunut kahden vuoden aikana 8 kertaa, näistä 4 kertaa elinikäisen oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmän kanssa. Etelä-Savo on ollut edelläkävijänä, kun se on yhdessä ELO-asioiden kanssa kytkenyt nuorisotakuuta laajempaan asiakokonaisuuteen. Yhteiset kokoontumiset

ovat olleet seminaari-, työpaja- ja ideointityyppisiä tapaamisia yhteisen tiedon muodostamiseksi.

Etelä-Savon ELY on järjestänyt useita koulutuksia ja verkostotapaamisia kahden vuoden aikana. Elinikäisen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen verkosto on niissä ollut aina mukana. Mieleenpainuvimmat koulutukset ovat olleet esimerkiksi keväällä 2013 kolmipäiväinen Nuorisotakuu - ohjausyhteistyöllä tuloksiin Salmian kanssa, kaksipäiväiset ohjaamisen kehittämispäivät 2013, vertaisoppimiskäynti 2013 keväällä Joensuuhun, Laadukas ohjaus ja ohjaustarvearviointi loppuvuodesta 2013, keväällä 2014 Vastuumme tulevaisuudesta, syksyllä 2014 Vertaisfoorumi Etelä-Savon, Pohjanmaan ja Hämeen toimijoille Salmian kanssa.

TE-toimisto ja ELY ovat kumppaneiden kanssa olleet järjestämässä kolmella paikkakunnalla erilaisia rekrymessuja vuosina 2013 ja 2014 yhteensä kuusi kertaa. Ne ovat koonneet nuoret ja yritykset yhteen.

Käytännön järjestelyjä ruohonjuuritasolla on ratkaistu esimerkiksi Nuorten pelloissa ja ELO-pellossa keväällä 2014 Savonlinnassa, Mäntyharjulla ja Pieksämäellä. Nuorisotakuun kehittämiskohteita on haettu elo- ja marraskuussa 2014 kahdessa eri tapahtumassa.

Etelä-Savon ELY otti käyttöön vuoden 2014 alusta Peda.net-järjestelmän viestinnän avoimuuden lisäämiseksi, yhteiseksi työkaluksi ja kalenteriksi. Kesällä 2014 avattiin myös Nuorisotakuu Etelä-Savo -Facebook-sivusto, jossa on ollut parhaimmillaan kävijöitä viikossa noin 850 ja sivustosta tykkääjiä lähes 200.

Näinä kahtena vuonna nuorten työllistymisessä on edistytty, vaikka yleinen taloustilanne on muuttunut heikompaan suuntaan. Etelä-Savon yrittäjät ja kaupakamari sekä Länsi- ja Itä-Savo-lehdet ovat aktiivisesti viestineet nuorisotakuusta ja kannustaneet yrityksiä nuorten kanssa yhteisiin töihin mm. Nuori duuniin! -kampanjassa. Nuoret ovatkin työllistyneet Etelä-Savossa paremmin kuin muualla Suomessa. Liitteestä 1 näkee, että nuorten aktivointiaste alle 25-vuotiaissa on kahden vuoden aikana parantunut Etelä-Savon TE-toimistossa ja se on ollut jatkuvasti Suomen korkeimpia. Myös yritykset ovat ottaneet nuoria entistä paremmin töihin, mikä näkyy toisesta liitteestä palkkatuella työllistettyjen nuorten määrän selkeänä kasvuna: vuonna 2012 reilu sata nuorta työllistyi yrityksiin palkkatuella ja vuonna 2014 noin 400 nuorta, kun kaikista alle 25-vuotiaista työllistetyistä vastaavat luvut ovat 200 ja noin 600. Toisin sanoen Sanssi-kortti on onnistunut työllistämään sekä nuorten että yritysten näkökulmista.

Etelä-Savossa lokakuussa 2014 nuorten osuus kaikista työttömistä oli 13 %. Alle 25-vuotiaista työttömistä 65 % on miehiä. TE-toimiston aktiivipalveluissa alle 25-vuotiaita oli tuolloin 711. Nuorten työttömien aktivointiaste oli siis 38 %. Osuus on ELY-alueista viidenneksi korkein. Nuorten naisten aktivointiaste oli Etelä-Savossa 43 % ja nuorten miesten 35 %. Työnvälitystilaston mukaan alle 25-vuotiaita oli Etelä-Savossa työttömänä lokakuussa 19 % työvoimasta, kun osuus ilman aktivointipalveluja olisi 30 %.

Etelä-Savon TE-toimisto on saanut erittäin hyvää palautetta suoraan nuorilta heille järjestettävistä työ- ja uravalmennuksista. Myös nuoret itse

sekä heidän vanhempansa ovat aktivoituneet, ja työnhakijaksi ja palveluihin tulee pitkään kotona olleita nuoria. Yhtenä myönteisenä asiana ovat järjestelmällisesti käynnistetyt ja kerran kuussa alkavat työnhakuvalmennukset. TE-palveluja tunnetaan yrityksissä yhä paremmin ja samalla nuorten työllistämismahdollisuudet ovat lisääntyneet. Etelä-Savon TE-toimisto on pystynyt palkkaamaan kaksi uutta nuorten palveluihin erikoistunutta asiantuntijaa entisten neljän lisäksi.

Työnantajien ja yritysten kannalta, jotka palkkaavat nuoria, on Etelä-Savossa selvästi edistytty myönteiseen suuntaan vuonna 2013, kun nuori on itse saanut työtä ilman työnhakijaksi käynnistystä useammin kuin edellisvuonna. Vuodeksi 2014 arvio tulee kuitenkin olemaan hieman pienempi kuin vuonna 2013 (ks. liitettä 3). Nuorten työllistymistä on auttanut se, että nuoret ovat hakeutuneet yhä paremmin ja jopa selvästi enemmän työvoimakoulutukseen, muuhun koulutukseen tai valmennukseen, työkokeiluun tai kuntouttavaan työtoimintaan.

”Löytäisi oman paikkansa maailmassa, ja se paikka tuntuisi omalta.” - Kuntien toiminta

Kunnissa nuorisolain mukaiset nuorten ohjaus- ja palveluverkostot ovat olleet nuorten palvelujen kokoajina merkittäviä nuorisotakuussa. Tänä vuonna tehdyn selvityksen mukaan Etelä-Savossa on jokaisessa kunnassa tällainen verkosto, mutta vielä on selvitetävää tarkemmin, kuinka syvällisesti niissä toimitaan nuorisotakuun ja yhteisten järjestelyjen kannalta. Myös näiden verkostojen kokoonpano ja työskentelytapa on jokaisessa kunnassa erilainen. Muutamasta kunnasta puuttuu esimerkiksi poliisin tai TE-hallinnon edustaja ryhmästä.

Kunnille nuorisotakuun vastuu tulee entistä vahvemmaksi Ohjaamojen kautta. Tavoitteena on, että kaikissa kunnissa tulee olla nuorille palvelut, jotka tukevat nuoren siirtymävaiheita ja erilaisia elämäntilanteita. Mikkelin kaupungin Olkkarin toiminta on ollut monenlaisissa yhteyksissä esimerkkinä rinnalla kulkevasta ja nuorten matalan kynnyksen tai kynnyksettömästä Ohjaamosta.

Meillä on useita hienoja onnistumisia valtakunnallisesti. Esimerkiksi etsivät nuorisotyöntekijät ja Mikkelin kaupungin Olkkari ovat saaneet sekä nuorten että aikuisten luottamuksen, ja sen yhteyteen on tehty vahvasti huolta ennakoiva liputusjärjestelmä Tajua mut! Pieksämäelle tulee laaja Elämänkaari-kylä yhdistämään nuoret kaikenikäisten joukkoon. Savonlinnassa on ollut erinomainen Innostin, joka on nuorten omista lähtökohdista ponnistava yrittäjyyden toimintatapa. Innostimen nuoret tekivät sähköisen kuvauksen Savonlinnan nuorten palveluista (Nuoren kaupunki), mitä voi soveltaa muihin kuntiin. Myös yritykset ja yrittäjäjärjestöt ovat olleet merkittäviä nuorisotakuussa. Toivottavasti kaikki eteläsavolaiset kunnat kuvaavat nuorten palvelunsa esimerkiksi Nuoren kaupungin tavoin, jotta palvelut ovat helposti saatavissa nuorille.

Muitakin hyviä esimerkkejä on paljon eri puolilla maakuntaa. Esimerkiksi Savonlinnassa nuorisovaltuusto on lisännyt nuorten vaikutusmahdollisuuksia. Nuoret saavat nyt nopeammin apua, kun etsivät nuorisotyöntekijät voivat lähettää nuoren nuorisopsykiatrian asiakkaaksi ilman terveydenhoitajan tai lääkärin lähetystä. Mäntyharjussa on kehitetty nuorten ohjausta voimavarana ja tarkasteltu elämän siirtymävaiheita laajasti. Kangasniemellä tehdään nivelvaiheiden yhteistyötä niin hyvin,

että kaikki 9-luokkalaiset saavat jatkopaikan. Hallintokuntien yhteiset virat kannustavat viranomaisia monialaiseen työhön nuorten parhaaksi. Juvalla nuoret itse suunnittelevat toimintaa toisilleen, ja aikuiset ovat mukana tukemassa heitä. Juvalla nuoret pitävät huolta siitä, että ketään ei jätetä. Juvalla toimii aktiivisesti maakunnan vanhin nuorisovaltuusto.

”Nuoret olisivat itse mukana niitä järjestämässä!” - Osallistuvat nuoret ja kolmas sektori

Nuorisotakuun onnistumiseksi nuorten on itse päästävä mukaan heidän asioidensa hoitoon valmisteluvaiheessa, tapahtumissa ja päätöksenteossa, palautteissa ja kehittämisessä. Tästä hyvinä esimerkkeinä voi pitää Digitaalista kaupunkiseikkailua ja siinä Elämä on peliä -tapahtumia, Nuorten foorumeita sekä Lasten ja nuorten maaseutuparlamenttia tapahtumapäivineen. Mitä paremmin saamme kynnykset pois nuorten itse järjestämästä toiminnasta nuorille, sen paremmin nuoret voivat vaikuttaa.

Itä- ja Länsi-Savo-lehtien sekä muiden kanssa yhteinen Nuori duuniin! -kampanja ja esimerkiksi nuorisotakuu.fin sekä valtakunnallisen TEMin nuorisotakuun viestintäkampanjan kanssa 2013 on ollut merkittävää, jotta tietoa nuorisotakuusta on voitu viestittää nuorille, yrityksille ja viranomaisille. Maakuntalehden panos nuorten asioista viestittämisessä on ollut merkityksellistä siinä, että nuorten asioita on tarkasteltu monipuolisesta näkökulmasta ja löydetty erilaisia ja kannustavia nuorten ja yritysten tarinoita.

Maaseutukuriirin ja Etelä-Savon ELYn TENHO-hankkeen kanssa on saatu aikaan vaikuttavuutta ja näkyvyyttä nuorisotakuuseen maaseudun nuorille ja yrittäjiksi aikoville nuorille. Myös hankalassa elämäntilanteessa olevat työttömät nuoret ovat saaneet erilaisia valmennuksia ja ohjausta hankkeen kautta. Hankkeilla onkin ollut suuri paino nuorten asioiden edistämisessä kaikkien toimijoiden näkökulmasta. Maaseudulla järjestöt ovat tehneet arvokasta työtä nuorten ja heidän perheidensä hyväksi. Vapaaehtoistyön merkitys on entistä tärkeämpää esimerkiksi kulttuuripalveluiden järjestämisessä maaseudun nuorille.

Osassa eteläsavolaisissa kuntien nuorten ohjaus- ja palveluryhmissä on ollut nuoria mukana. Etelä-Savon ELYn järjestämissä kokoontumisissa nuoret ovat olleet mukana lähes poikkeuksetta siitä kunnasta, jossa tilaisuus on järjestetty.

Kahden vuoden aikana on syntynyt useita opinnäytetöitä, kehittämissuunnitelmia, oppimistehtäviä ja muita kirjallisia tuotoksia, joissa on tutkittu tai selvitetty nuorten palveluita, nuorten käsityksiä heidän asioistaan, tukiverkoston toimivuutta ja nuorten toiveita, esimerkiksi Anu Martikaisen opinnäytetyö maakunnan verkostotyöstä ja arvioinnista Itä-Suomen yliopistossa, Mirva Holopaisen opinnäytetyö TE-palveluista nuorten kannalta Mikkelin ammattikorkeakoulussa ja Emma Merosen ja Jenni Ripatin opinnäytetyö MAMK:ssa eteläsavolaisten nuorten käsityksistä palveluohjauksessa.

”Oppiminen tapahtuu käytännön kautta.” - Kannustava oppiminen

Nuorten aikuisten osaamisohjelma on käynnistynyt reilu vuosi sitten ja se on onnistunut Suomessa saamaan työttömiä ja vailla ammatillista

koulutusta olevia hyvin koulutukseen, jopa selvästi tavoitteita enemmän. Kuitenkaan ei ole saatu mukaan riittävästi työllisiä eikä vieraskielisiä, jotka ovat myös tärkeitä ammatillisen lisäkoulutuksen ja oppisopimuksen aloittajia Etelä-Savossakin. Suomessa oppisopimuspaikkojen tavoite oli 1500 paikkaa ja siinä on päästy erinomaisesti tavoitteeseen vuonna 2013. Tarkkoja vuoden 2014 tietoja ei ole vielä saatavilla. Etelä-Savossa nuorten aikuisten osaamisohjelmassa on aloittanut alle 20 nuorta. Etelä-Savossa oppisopimus on vielä nuorille käytännössä vaativa vaihtoehto. Sen on aloittanut SAMI:ssa ja Esedussa korotetun koulutuskorvauksen ja 2 + 1 -mallin mukaisesti alle 20 nuorta.

Opintojen keskeyttämistä pyritään ehkäisemään erityisesti ammatillisissa opinnoissa. Esimerkiksi SAMI:ssa on saatu hyviä tuloksia tämän vuoden aikana, kun ryhmän ohjaaja, opo ja muut ohjaajat ovat ottaneet käyttöön ns. välittämisen portaat.

Mikkelin ammattikorkeakoulussa ehkäistään kiusaamista esimerkiksi opinnoissa ryhmädynamiikan käsittelyllä ja opintojen keskeyttämistä torjutaan pedagogisesti. Esedussa opiskelijan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma sisältää kiusaamisen vastaisen toimintamallin koko henkilöstölle. Pieksämäellä on onnistuttu TOP-pajassa poistamaan opintojen keskeyttämisistä, kun opiskelijat keskittyvät kaksi päivää ohjatusti elämänhallintaan ja kolmena päivänä viikossa työssäoppimiseen.

Itä-Karjalan kansanopisto Punkaharjulla tukee ja auttaa nuorta mainiosti myös valmistumisen jälkeen. Opistossa ei periaatteessa kukaan nuori myöskään keskeytä opintojaan lopullisesti.

Peruskoulussa nuoret saavat ratkaisevat taidot ja kannustuksen oppia uutta myös muodollisessa ympäristössä. Otavan opisto on pitkäjänteisesti kehittänyt erilaisia menetelmiä esimerkiksi maahanmuuttajien oppimiseen ja soveltanut tietotekniikkaa erilaisissa elämäntilanteissa olevien nuorten opintoihin. Itä-Suomen yliopistossa Savonlinnan kampuksella Ope Art vuodesta 2014 on lisännyt hakijoiden määrää opettajan opintoihin merkittävästi. Opettajankoulutuksen profilointi erilaista oppimista tukeviin ja luovuutta, kokonaisuuksia ja tietotekniikkaa hyödyntäviin menetelmiin antaa nuorille todellisen vaihtoehdon opiskella tiedekorkeakoulussa.

Opin ovi -hanke on tarjonnut pääosin aikuisille nuorille ohjauksen apua niin opintoihin kuin työhönkin. Sitä on ollut tukemassa sähköinen Kopase.fi-palvelu. Opin ovi on kehittänyt ohjauksen menetelmiä ja madaltanut kynnyksiä siirtyä elämänvaiheessa tai -tilanteessa toiseen. Opin oven tulokset ovat suoraan sovellettavissa kaikenikäisille.

”Tietää osaavansa!” - Avoimet väylät

Avoin ammattiopisto (Esedu ja SAMI) ja avoin ammattikorkeakoulu (Mikkelin ammattikorkeakoulu ja Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäki) antavat nuorille mahdollisuuksia opiskella elämäntilanteen mukaan. Ne taipuvat yhdessä muiden opistojen ja Savonlinnan ja Mikkelin kesäyliopistojen kanssa nuoren tilanteisiin. Korkeakoulujen oppisopimustyyppisessä täydennyskoulutuksessa esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa pääsee täydentämään osaamista joustavasti.

Nuoren itsenäinen elämä, opinnot ja työ ovat nuorisotakuun perusta. Kun vielä saamme nuoret aktiivisesti mukaan näihin järjestelyihin ja päätöksenteon eri vaiheisiin, voi monen nuoren toive onnistua: ”-nuoret olisivat itse mukana niitä järjestämässä”. Nuoret haluavat, että heidän asiansa järjestyvät Nuorten foorumin lainauksin: ”-jokainen voisi kokea olevansa oman elämänsä tekijä”.

Tuija Toivakainen
Kehityspäällikkö
Etelä-Savon ELY-keskus

Liitteet

1. Miten nuoria on työllistetty palkkatuella työsuhteeseen Etelä-Savossa v. 2012 - 2014?
2. Alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä ja palveluissa olevista sekä alle 25-vuotiaiden aktivointiaste kk:n lopussa v. 2012 - 2014
3. Nuorten työllisyysmuutokset vuosina 2012 - 2013 ja tammi-lokakuussa 2014

Kuva

Tuija Toivakainen

Yhteystiedot

Tuija Toivakainen
Puh. +358 29 502 4220
Sähköp. tuija.toivakainen@ely-keskus.fi
nuorisotakuu.etela-savo@ely-keskus.fi
Kehityspäällikkö

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
www.ely-keskus.fi/etela-savo > Alueen tila ja näkymät > Nuorisotakuun seuranta
Facebookissa Nuorisotakuu Etelä-Savo
<https://www.facebook.com/nuorisotakuues>
Nuorisotakuu ja elinikäinen oppiminen <https://peda.net/hankkeet/eejn>
Puh. vaihde +358 29 502 4000
Kirjaamon sähköp. kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi

Käyntios. Jääkärintie 14, Mikkeli
Postios. PL 164, 50101 Mikkeli

Nuori duuniin! www.lansi-savo.fi > Teemat > Nuori duuniin!

Digitaalinen kaupunkiseikkailu:
<http://www.digitaalinenkaupunkiseikkailu.fi/>

Valtakunnalliset nuorisotakuun sivut: www.nuorisotakuu.fi

nuorisotakuu